

Прагнення до розрекламованого «красивого життя» спонукає деяку частину школярів до створення власного, штучного світу, сповненого такими ж штучними інтересами і цінностями. Це більш активні діти і підлітки, що здатні лідувати в колективі, прилучати до своїх компаній більш слабких, впроваджувати у взаємодії з ними обивательські стереотипи, формувати стандарти взаємин, непридатні чи шкідливі для умов реального життя. І та, й інша частина молодих людей ризикує прийти до деструктивного психоемоційного стану, до сприйняття свого життя як до нудного, даремного, безперспективного.

Будучи вихованцями авторитарної системи, педагоги часто не усвідомлюють найістотнішої процесуально-цільової зміни у формуванні особистості сучасної молоді людини, хоча здавна передові вітчизняні та зарубіжні педагоги, що стояли на гуманістичних позиціях, сформулювали тезу: слухняна дитина і хороша дитина – це не одне й те ж.

Не секрет, що сучасні діти є досить складними у виховному плані. Деяка частина батьків, втративши віру у сина чи доньку, що надто вже відрізняються від бажаного ідеалу дитини, починають ставитися до них надміру поблажливо, надаючи змогу їм самим турбуватися про себе – своє щоденне життя, вільне спілкування, поведінку [2, с. 79]. Інші, навпаки, сварять дітей, ідуть шляхом надмірної суворості, ще більше віддаляючи від себе дитину. Педагогічна криза сучасної сім'ї викликає тривогу дослідників і підтверджує думку, що виховний вплив школи, заснований на досягненнях сучасної теорії і практики педагогічної науки, зумовлює особливу відповідальність школи за конструктивне виховання молодого покоління.

Література

1. Ганнусенко Н.І. Позашкільна освіта: трансформація функцій// Педагогіка і психологія. – 2003. – №3-4. – С.87-95.
2. Листопадова Л. Педагогіка життєтворчості як шлях до вирішення проблем соціальної адаптації й розвитку дітей, підлітків і молоді в сучасних умовах// Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. – №5. – С.78-84.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО КРЕАТИВНОСТІ ЯК ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВЛАСТИВОСТІ

Гришко В.В. (Полтава)

Проблема креативності тривалий час стоїть в центрі уваги зарубіжних і вітчизняних психологів. В зарубіжній літературі, як правило, терміном «creativity» позначають все те, що має безпосередню причетність до створення чогось нового; власне процес такого створення; продукт цього процесу; його суб'єкт; обставини, в яких творчий процес відбувається; чинники, які його обумовлюють тощо, тобто «креативність» трактується як поняття синонімічне «творчості» (). У Психологічному словнику «креативність» визначають з точки зору творчої продуктивності, як «...здатність породжувати незвичайні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації».

Креативність – (лат. creatio – створення) – новітній термін, яким окреслюються «творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і що входять у структуру обдарованості

в якості незалежного фактору» [2]. Раніше у літературних джерелах використовувався термін «творчі здібності», однак пізніше почав витіснятися мовним запозиченням з англійської мови (creativity, creative). В російській мові, на думку професора І. Мілославського, терміном «креативний» визначають творчість, що не тільки висуває ідеї, але й доводить їх до конкретного практичного результату. А слово «творчий» залишається зі своїм вихідним значенням, що не розрізняє діяльність результативну й, навпаки, безрезультатну.

Суть креативності як психологічної властивості зводиться, за Я. Пономарьовим, до інтелектуальної активності і чутливості до побічних продуктів власної діяльності. Творча людина бачить побічні результати, які є творенням нового, а нетворча бачить лише результати щодо досягнення мети, проходячи повз новизну. Спираючись на дослідження Ф. Баррон і Д. Харрінгтон ми можемо зробити такі узагальнення:

1. Креативність – це здатність адаптивно реагувати на потребу нових підходів і продуктів. Ця здатність дозволяє також усвідомлювати нове у бутті, хоча сам процес може мати як свідомий, так і несвідомий характер; здатність породжувати незвичайні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації.
2. Створення нового творчого продукту багато в чому залежить від особистості творця і сили його внутрішньої мотивації.
3. Особливостями творчого процесу, продукту та особистості є їхня оригінальність, валідність, адекватність задачі і придатність – естетична, екологічна, оптимальність форми, правильність та оригінальність на даний момент.
4. Креативні продукти можуть бути дуже різноманітні за природою: нове вирішення проблеми у математиці, відкриття хімічного процесу, створення музики, картини чи поеми, нової філософської чи релігійної системи, нововведення у правознавстві, свіже рішення соціальних проблем тощо.

Аналізуючи сучасні дослідження цього явища, можна зробити висновок, що не існує однозначної відповіді на запитання: чи існує взагалі креативність, чи вона є науковим конструктом, чи є самостійним процес креативності, чи креативність – це сума інших психічних процесів? Один з аргументів на користь останнього підходу полягає в когнітивній теорії «вроджених структур» (Н. Хомський, Дж. Фодор), яка стверджує, що не можна створити щось з нічого, тобто повз існуючі структури, а процес вирішення творчих задач описується як взаємодія інших процесів (мислення, пам'ять тощо).

Література

1. Вишнякова В.Ф. Креативная психология. Психология творческого обучения. – Минск, 1995. – С. 22 – 26.
2. Мещеряков Б., Зинченко В. Большой психологический словарь. – М. 2004. – 248 с.
3. Ярошевский М.Г. Психология творчества и творчество в психологии // Вопросы психологии. – №6. – 1985 – С. 14 – 24.